

دانشکده پژوهش‌های اسلامی

هانی ته‌اجم اطلاعاتی در اقتصاد

تالیف | نجفعلی شهیدی

استادیارشدادین المصطفی‌زاده، دانشکده جامع امام حسین (ع)

www.ketab.ir

سرشناسه	: شهپازی، نجفعلی، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: مبانی تهاجم اطلاعاتی در اقتصاد/ تالیف نجفعلی شهپازی
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع)، دانشکده و پژوهشکده پیامبر اعظم (ص)، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری	: ۱۷۸ ص: مصور، جدول، نمودار.
فروست	: دانشگاه جامع امام حسین (ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات؛ ۸۹۴، سری اقتصاد؛ ۲۱.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۴۵۲-۹۲۶-۹ ریال ۲۸۰۰۰۰
وضعیت فهرست‌یسی	: فهرست شده
موضوع	: جنگ اطلاعاتی
موضوع	: Information warfare
موضوع	: جنگ اطلاعاتی - جنبه‌های اقتصادی
موضوع	: Information warfare -- Economic aspects
موضوع	: پایگاه‌های اطلاعاتی - امنیت
موضوع	: Information database-security
موضوع	: اقتصادسنجی
موضوع	: Econometrics
شناسه افزوده	: دانشگاه جامع امام حسین (ع)، دانشکده و پژوهشکده پیامبر اعظم (ص)
رده بندی کنگره	: U۱۶۳
رده بندی دیویی	: ۳۵۵/۳۴۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۰۵۳۰۰۵

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس برای دانشگاه جامع امام حسین (ع) محفوظ است.

- عنوان: مبانی تهاجم اطلاعاتی در اقتصاد
- تألیف: نجفعلی شهپازی
- صفحه‌آرایی: منصور عادل‌پور
- ناظرین فنی چاپ: سید محمدباقر موسوی، محمدتقی امیراحمدی
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ سپاه
- نوبت چاپ: اول (اردیبهشت ۹۹)
- شمارگان: ۲۰۰ نسخه
- قیمت: ۲۸۰.۰۰۰ ریال
- نشانی: تهران، بزرگراه شهید بابایی، بعد از پل لشکرک، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، معاونت پژوهش و فناوری، مؤسسه چاپ و انتشارات، تلفن: ۷۴۱۸۸۲۶۰ دورنگار: ۷۴۱۸۸۲۷۴
- مرکز پخش: تهران، میدان فردوسی، فروشگاه و نمایشگاه مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تلفن: ۸۸۳۹۲۹۷
- ترنجستان امام حسین (ع)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
«يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا...»

حکمت را به هر کس بخواهد می‌دهد و کسی که به او حکمت داده شود، حقا خیری فراوان داده شده است ...

(سورة مبارکه بقره - آیه ۲۶۹)

انقلاب کبیر اسلامی، نمونه بی‌بدیل تاریخی، از حرکت اجتماعی عظیمی است که با سرنگونی طاغوت و برپایی نظام مقدس جمهوری اسلامی، امیدهای فراوانی را در دل مستضعفان و آزادی‌خواهان جهان برای تحقق آرمان‌های بلند دولت اسلامی، جامعه اسلامی و در نهایت، تمدن بزرگ اسلامی پدید آورد. در این میان، نهادهای علم به ویژه دانشگاه‌ها، باید نقش کلیدی سوزن‌بانی و هدایت قطار پیشرفت و رشد جامعه در مسیر صحیح تربیتی را ایفا کنند.

دانشگاه جامع امام حسین (علیه السلام) به‌عنوان «دانشگاه سازمانی سپاه در تراز انقلاب اسلامی» با شعار «تزکیه، جهاد علمی، دانشگاه تمدن‌ساز»، در کنار مسئولیت مهم انسان‌سازی و تربیت سربازان عصر ظهور، وظیفه تولید و ترویج مارف پاسداری از انقلاب اسلامی را نیز برعهده دارد. در این راستا، معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه به منظور تکمیل چرخه مدیریت دانش بومی با سه ویژگی «اسلامی بودن»، «روزآمدی» و «کارآمدی»، با هدف دستیابی به مرجعیت علمی، اختراع و تلاش دارد تا زمینه و بستر لازم را برای استادان و پژوهشگران محترم این عرصه فراهم آورد. امید است در سایه الطاف بیکران الهی و با گسترش فعالیت‌های انتشاراتی دانشگاه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین، (علیه السلام) این رسالت خطیر تحقق یابد.

در پایان، بر روح ملکوتی معمار و رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (رضوان الله علیه) و همچنین شهدای گرانقدر انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و مدافعان حرم درونی و بیرونی و با آرزوی سلامتی و توفیقات هرچه بیشتر مقام معظم رهبری، امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، و نیز خدمتگزاران اسلام و کشور، از استادان، فرهیختگان و اهل نقد و نظر تقاضا داریم با ارائه نظرها و پیشنهادهای خود، ما را یاری فرمایند.

و من الله التوفیق و علیه التکلان
 معاونت پژوهشی و فناوری
 دانشگاه جامع امام حسین (علیه السلام)

۱۱	پیشگفتار.....
۱۵	(۱) فصل اول (کلیات).....
۱۷	(۱-۱) مقدمه.....
۱۹	(۱-۲) مفهوم شناسی.....
۱۹	(۱-۲-۱) اطلاعات.....
۲۱	(۱-۲-۲) جنگ اطلاعاتی.....
۲۲	(۱-۲-۳) اطلاعات اقتصادی.....
۲۳	(۱-۲-۴) اجماع اطلاعات اقتصادی.....
۲۴	(۱-۲-۵) امنیت اطلاعاتی.....
۲۵	(۲) فصل دوم (اطلاعات و سند مبتنی بر اطلاعات).....
۲۷	(۲-۱) اطلاعات و کارکرد ای.....
۳۳	(۲-۲) انواع اطلاعات.....
۳۳	(۲-۳) اطلاعات و قدرت ملی.....
۴۱	(۲-۳-۱) قدرت ملی.....
۴۳	(۲-۳-۲) قدرت اطلاعاتی.....
۴۶	(۲-۴) تهاجم اطلاعاتی.....
۴۹	(۲-۴-۱) جنگ اطلاعاتی.....
۵۰	(۲-۴-۱-۱) تعریف جنگ اطلاعاتی.....
۵۲	(۲-۴-۱-۲) محورهای جنگ اطلاعاتی.....
۵۹	(۳) فصل سوم (اطلاعات اقتصادی).....
۶۱	(۳-۱) تعریف اطلاعات اقتصادی.....
۶۵	(۳-۲) اطلاعات اقتصادی و امنیت ملی.....
۷۱	(۳-۳) اطلاعات و امنیت اقتصادی.....
۷۱	(۳-۳-۱) سازمانهای اطلاعاتی و امنیت اقتصادی.....
۷۵	(۳-۳-۲) اطلاعات اقتصادی و امنیت ملی: مدل های ریاضی.....

۷۵.....	۳-۲-۱-۱ مدل اول
۷۸.....	۳-۲-۱-۲ اطلاعات اقتصادی به عنوان منبع قدرت اقتصادی: مدل دوم
۸۱.....	۳-۴ طبقه بندی اطلاعات اقتصادی
۸۵.....	۳-۵ اجزای اطلاعات اقتصادی
۸۷.....	۳-۶ ساختار اطلاعات اقتصادی
۹۴.....	۳-۷ سیستم اطلاعات اقتصادی (EIS)
۹۷.....	۳-۷-۱-۱ مدل های سیستم های اطلاعات اقتصادی
۹۹.....	۳-۷-۱-۱-۱ سیستم اطلاعات اقتصادی کانادا
۱۰۰.....	۳-۷-۱-۱-۲ سیستم اطلاعات اقتصادی فرانسه
۱۰۲.....	۳-۷-۱-۱-۳ سیستم اطلاعات اقتصادی آلمان
۱۰۴.....	۳-۷-۱-۱-۴ سیستم اطلاعات اقتصادی ژاپن
۱۰۵.....	۳-۷-۱-۱-۵ سیستم اطلاعات اقتصادی انگلستان
۱۰۷.....	۳-۷-۱-۱-۶ سیستم اطلاعاتی اقتصادی آمریکا
۱۱۵.....	۴ (فصل چهارم) تهاجم اطلاعاتی اقتصادی
۱۱۷.....	۴-۱ مقدمه
۱۱۸.....	۴-۲ تعریف تهاجم اطلاعات اقتصادی
۱۱۹.....	۴-۳ کارکردهای تهاجم اطلاعات اقتصادی
۱۱۹.....	۴-۳-۱ تعیین نقاط ضعف و قوت اقتصادی کشور هدف و اهمیت امنیتی آن در - شرایط معین
۱۱۹.....	۴-۳-۲ سنجش رابطه اقتصاد یک کشور با بخش دفاع و امنیت و سیاست خارجی آن
۱۲۰.....	۴-۳-۳ برآورد اثرات اقدامات مختلف (تحریم، خرابکاری در مراکز اقتصادی، اعتصابات صنفی و نظایر آن)
۱۲۰.....	۴-۳-۴ ارزیابی توانایی کشور هدف در رویارویی با وضعیت های بحرانی اقتصادی
۱۲۰.....	۴-۳-۵ برآورد درهم تنیدگی های اقتصادی کشور هدف و نقاط آسیب زای - (پاشنه آشیل) آن

۱۲۰	۴-۳-۶) به دست آوردن اسرار تجاری، پژوهشی و فن آوری
۱۲۸	۴-۳-۷) کسب درآمد برای سرویس اطلاعاتی و بخش های نظامی
۱۳۰	۴-۳-۸) نفوذ در حوزه های تصمیم سازی و سیاستگذاری
۱۳۴	۴-۳-۹) یافتن سرنخ های اطلاعاتی
۱۳۴	۴-۳-۱۰) ایجاد بانک اطلاعاتی اقتصادی
۱۳۴	۴-۳-۱۱) اشراف بر نقاط ضعف حریف
۱۳۵	۴-۳-۱۲) شناخت نقاط تمرکز قدرت در اقتصاد
۱۳۵	۴-۳-۱۳) تهاجم اطلاعات اقتصادی برای تبادل اطلاعات با کشورهای دیگر
۱۳۵	۴-۱-۱۴) تار شکنی در قراردادهای تجاری
۱۳۶	۴-۴) روش های تهاجم اطلاعاتی اقتصادی
۱۳۶	۴-۴-۱) طراحی سامانه سازمان [نهادسازی] در تهاجم اطلاعاتی اقتصادی
۱۳۷	۴-۴-۲) استفاده از شبکه های ارتباطی و فضای مجازی
۱۳۹	۴-۴-۳) نفوذ در سرویس اطلاعات اقتصادی حریف
	۴-۴-۴) تهاجم اطلاعاتی اقتصادی از طریق اعزام دانشجو، تبادل محقق یا جذب -
۱۳۹	نخبگان علمی، سیاسی و هنری
۱۴۱	۴-۴-۵) شناسایی کانونهای شکننده اقتصاد کشور حریف
۱۴۳	۴-۴-۶) نفوذ اقتصادی؛ از طریق اطلاعات اقتصادی
۱۴۳	۴-۴-۶-۱) شناسایی نخبگان اقتصادی
۱۴۴	۴-۴-۷) اشراف اطلاعاتی در حوزه فساد اقتصادی
۱۴۵	۴-۴-۸) جاسوسی اقتصادی
۱۴۹	۴-۵) حوزه های تهاجم اطلاعاتی اقتصادی
۱۵۱	۴-۵-۱) جمع آوری اطلاعات آشکار و پنهان بخش های اقتصادی
۱۵۱	۴-۵-۱-۱) اطلاعات بخش کشاورزی، منابع طبیعی و آب
۱۵۲	۴-۵-۱-۲) اطلاعات بخش صنایع و معادن
۱۵۳	۴-۵-۱-۳) بخش عمومی (بودجه دولت)
۱۵۵	۴-۵-۱-۴) بخش خدمات
۱۵۸	۴-۵-۱-۵) بخش تجارت خارجی

۱۶۱	بخش مالی (۴-۵-۱-۶)
۱۶۱	بخش غیرمالی و دارایی (۴-۵-۱-۷)
۱۶۳	بخش انرژی (۴-۵-۱-۸)
۱۶۳	ارتباط با نهادهای اقتصادی بین المللی (۴-۵-۱-۹)
۱۶۴	بخش بازار کار و نیروی انسانی (۴-۵-۱-۱۰)
۱۶۵	بخش قوانین و مقررات اقتصادی (۴-۵-۱-۱۱)
۱۶۵	ساز و کارهای نگارشی (۴-۵-۲)
۱۶۵	۲-۱ (۴-۵-۲-۱) تبیل افکار و گرایشهای نخبگان موثر بر اقتصاد
۱۶۵	۲-۲ (۴-۵-۲-۲) ادارهات آموزش اقتصادی
۱۶۵	۳-۳ (۴-۵-۳) سازوکارهای سیاسی
۱۶۷	نتیجه گیری
۱۷۳	منابع و مآخذ

پس از پایان جنگ سرد، ایالات متحده آمریکا برای حفظ قدرت خود در دنیا و مقابله با تهدیدات قدرت‌های متخاصم از منظر خود، سناریوها و راهبردهای مختلفی را طراحی و اجرا نموده که طیفی از اقدامات نرم تا سخت را در بر می‌گیرد. اما رفته رفته هزینه‌های سنگین مادی و سیاسی اقدامات نظامی از یکسو و زمان بر بودن و ناملموس بودن اثر قدرت نرم از سوی دیگر در کنار پیشرفت‌های فناوری اطلاعات باعث شکل‌گیری راهبرد جدیدی در سطح امنیت ملی و سیاست خارجی ایالات متحده موسوم به «قدرت اعمال فشار» گردید. در این رویکرد ترکیبی از تحریم‌ها و ابزارهای مالی-تجاری، ارتباطات استراتژیک با مخالفین داخلی، حملات سایبری و ... به صورت هوشمند، هدفمند و نتیجه‌مند طراحی و به اجرا در می‌آید. موارد متعددی از استفاده از این استراتژی در مورد کشورهای مختلف انجام گرفته و آنچه در قبال ج.ا.ایران نیز به بهانه پرونده هسته‌ای طی یک دهه اخیر از سوی ایالات متحده آمریکا و شرکای آن به اجرا درآمده در چارچوب راهبرد «قدرت اعمال فشار» قابل تفسیر و تحلیل می‌باشد.

در این بین، ابزارهای متنوعی از سوی ایالات متحده آمریکا در جریان تحریم‌های هدفمند و به تعبیر خودشان فلج‌کننده اقتصاد ایران به‌کار گرفته شده که از آن جمله می‌توان به بهره‌گیری از عناصر مختلف اقتصادی علیه مردم ایران و نظام جمهوری اسلامی می‌باشد که از آن می‌توان به عنوان «تهاجم اقتصادی» تعبیر نمود. رایزن‌های آمریکا در کشورهای مختلف برای قطع مناسبات اقتصادی با ایران و همراه شدن با اقدامات تحریمی آمریکا علیه ج.ا.ایران، کنترل فضای بین‌المللی و ممانعت از تلاش‌هایی که منجر به دور زدن و ناکارآمدی تحریم‌ها از سوی ایران صورت می‌گیرد، همسو سازی سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی برای تداوم اجرای تحریم‌ها و اجماع سازی بین‌المللی و دیگر اقدامات مشابه در چارچوب تهاجم اقتصادی آمریکا و متحدانش قابل اشاره می‌باشند.

طبیعی است که در برابر مقوله تهاجم اقتصادی، مفهوم «دفاع اقتصادی» و «مقابله به مثل» شکل می‌گیرد که دارای مؤلفه‌های متعددی در ابعاد نرم و سخت می‌باشد؛ مقابله به نوعی تهاجم اقتصادی علیه نظام سلطه نیازمند الزامات اقتصادی فراوانی است که نه در توان جمهوری اسلامی ایران بوده و نه در توان متحدان کم‌شمار خود است. از این رو همزمان با تدبیر

راهکارهای مختلف جهت دفاع اقتصادی، باید بهترین و موثرترین راهکارها جهت تهاجم اقتصادی به دشمن نیز بررسی گردد. یکی از این راهکارها «تهاجم اطلاعاتی اقتصادی» است. تهاجم اطلاعاتی اقتصادی با تولید «اطلاعات اقتصادی» منجر به کاهش توان اقتصادی دشمن و افزایش توان اقتصاد ملی و قدرت تهاجمی کشور می شود. اطلاعات اقتصادی محصول، جمع آوری و تحلیل داده های اقتصادی پنهان و آشکار توسط یک دولت درباره دولتی دیگر است. اگرچه ممکن است این اطلاعات غیر طبقه بندی شده باشند، اما از دست رفتن آن می تواند توانایی های یک بازیگر اقتصادی را در صحنه بین المللی کاهش داده و تأثیرات نامطلوبی روی موجودیت آن بگذارد.

اطلاعات اقتصادی عبارت است از «اطلاعات مربوط به سیاست های اقتصادی یا تجاری شامل داده های فناوریانه، علمی، اززرگانی و اخبار دولتی که دستیابی به آنها توسط کنشگران خارجی به طور مستقیم یا غیرمستقیم منجر به برتری نسبی آنها در رقابت اقتصادی یا تهدید امنیت ملی کشور می شود. همچنین آن دسته از داده های مربوط به کارکردها و ناهنجاری های فناوریانه، پولی، مالی، تجاری و بازرگانی خصوصی و دولتی داخلی که توسط سرویس اطلاعاتی یا دیگر نهادهای تولیدکننده شناخت اقتصادی جمع آوری، تجزیه، تحلیل و توزیع می شود و بر امنیت اقتصادی و توان رقابت اقتصاد کشور تأثیر می گذارد».

ملت هایی که برحسب عادت، جنگ اطلاعاتی را نادیده گرفته اند، پذیرای حمله بوده اند. سرمایه گذاری در جنگ اطلاعاتی دیگر «اختیاری» نیست، همانند آن که سرمایه گذاری در یک ارتش مرسوم به خوبی آموزش دیده و مجهز این چنین نیست. تا قرن ۱۲ این است که جنگ ها دیگر و صرفاً در خشکی، دریا و هوا برپا نمی شوند. آنها در فضای اطلاعاتی نیز وجود دارند و عدم شناخت و دفاع و تهاجم در برابر چنین تهدیداتی طبعاً به همان اندازه بد است که مرزهای یک ملت را بی دفاع گذاشت، آسمانش را بدون نظارت رها کرد و سواحل آن را بدون محافظ قرار داد. دیگر نمی توان برتری اطلاعاتی را صرفاً داشتن اطلاعات دانست و فقط در مورد اطلاعات است که حساسیت، حفاظت و امنیت نقش کم رنگ تری را بازی می کنند، و انسان ها به دنبال کسب دانش از اطلاعات هستند. بطوری که ارزش ها و سرمایه ها به سمت کسب دانش سوق یافته و فرایند تبدیل اطلاعات به دانش، به عنوان یک ارزش اصلی محسوب می شود.

در نتیجه برتری اطلاعاتی را می‌توان در قدرت پردازش اطلاعات دانست. این کتاب نشان می‌دهد که مسئولان باید توجه بسیار بیشتری به «جنگ اطلاعاتی» و به تبع آن «جنگ اطلاعاتی اقتصادی» از خود نشان دهند. علاوه بر آن، اهتمام به این بحث و طراحی سیستم اطلاعات اقتصادی که موجبات شفافیت جریان اطلاعات اقتصادی در کشور را برای حاکمیت فراهم نماید یکی از مهمترین مشکلات اقتصادی را در سطح داخل به نام فساد اقتصادی حل نماید. در این کتاب جهت درک این موضوع، فرایند تحقیق به صورت زیر انجام می‌گیرد:

در فصل اول به کلیات تحقیق پرداخته شده، مروری بر کلیات موضوع و مفهوم شناسی آن می‌شود. در فصل دوم، نگاهی بر جنگ اطلاعاتی خواهیم داشت. در فصل سوم به اطلاعات اقتصادی نظر خواهیم داشت و در فصل چهارم به بررسی و تحلیل و تبیین مبانی جنگ اطلاعات اقتصادی نظر می‌افکنیم.